

SZ7BP_UPD1 Seminář k úvodu do pedagogiky a základům pedagogického myšlení (1.roč. VVP, podzim 2004, PdF MU)
vyučující, zkoušející: **Kateřina Vlčková**

Seminární práce
Výchovné prostředky

- Osnova :
1. Vyučování
 2. Pedagogizované prostředí
 3. Sdělovací prostředky
 4. Práce, hra, sport a umění
 5. Kolektiv

Vypracoval : Kubín Pavel
UČO : 136133
MA – TE

Použitá literatura:

JŮVA, V. sen.; JŮVA, V. jun. *Úvod do pedagogiky*. Brno : Paido, 1995 (1999). ISBN 80-85931-06-0.

PRŮCHA, J. *Moderní pedagogika*. Praha : Portál, 1997. ISBN 80-7178-170-3.

Výchova se uskutečňuje za využití rozmanitých prostředků, které působí jak **intencionálně**, tak **funkcionálně** a vzájemně se doplňují a podporují. Základním a tradičním prostředkem intencionální výchovy je vyučování.

1. Vyučování

Vyučováním rozumíme systematickou výchovně vzdělávací činnost ve vyučovací jednotce.

U žáků se rozvíjejí : vědomosti, dovednosti, schopnosti a stimulují se jejich postoje ke skutečnosti

Uskutečňuje se : ve školách, mimoškolních zařízeních, v ústavech pro další vzdělání atd.

Působením : učitelů, lektorů, instruktorů

Rozdělujeme : 1. vyučování hromadné
2. vyučování individuální

Vyučování hromadné

Používá se v běžné praxi a to ve skupinách dvaceti až čtyřicetičlenných. Hromadné vyučování nemůže plně respektovat individuální předpoklady každého jedince. Vychází ze skupinového průměru a jen v některých případech může hlouběji přihlížet k individuálním rozdílům například tím že se základní skupina rozdělí na skupin více podle toho jak danou látku zvládají. Hromadné vyučování však umožňuje, oproti individuálnímu, vzájemné pozitivní ovlivňování žáků, srovnávání studijních výsledků, spolupráci a vzájemnou pomoc. Hromadné vyučování je také levnější a umožňuje využití kvalitních pedagogů pro více žáků.

Vyučování individuální

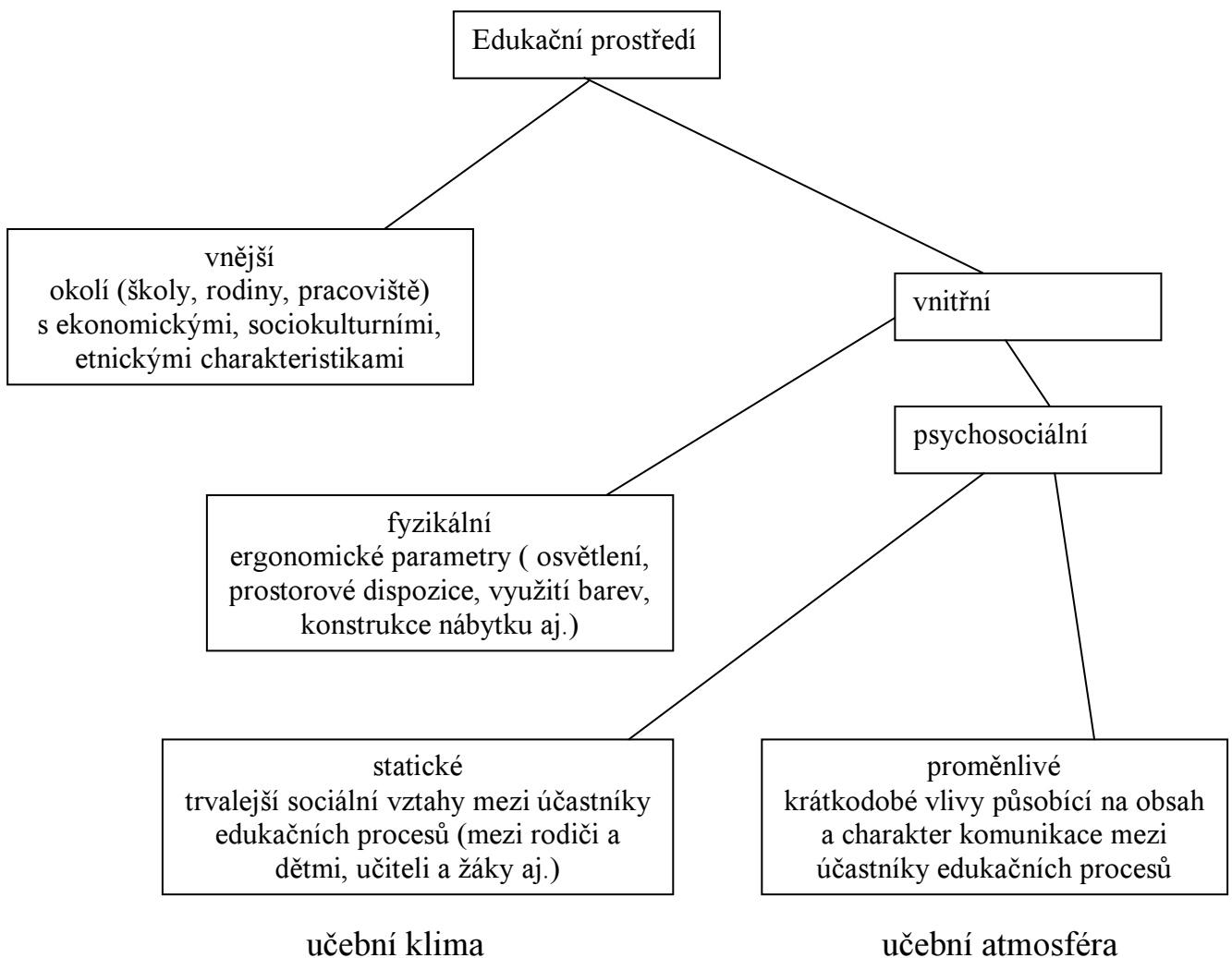
Má tu přednost že může plně vycházet z komplexní diagnózy žakových předpokladů a že může důsledně přihlížet k jeho možnostem a individualitě. Je finančně nákladnější a používá se v případech kde je za potřebí v krátké době dosáhnout vysokých cílů. Používají se jiné metody výchovné práce.

2. Pedagogizované prostředí

Jedná se o přírodní a společenské prostředí působící vždy na rozvoj jedince, ať již pozitivně nebo negativně. O výchovném prostředí můžeme hovořit pouze v tom případě, jestliže je záměrně uzpůsobeno výchovným cílům. Nejvyššího stupně dosahujeme v prostředí pedagogické instituce.

Činitelé : materiální vybavení, sociální atmosféra, životní a pracovní režim

Prostředí v pojetí moderní pedagogiky

3. Sdělovací prostředky

V moderní pedagogice vystupují v úloze výchovných prostředků stále více do popředí hromadné sdělovací prostředky, jako je tisk, film, televize a internet. Tyto prostředky, podmíněné rozvojem soudobé techniky, vychovávají jak intencionálně, tak funkcionálně.

Tisk : díky časopisům a tisku si žáci mohou představit právě vyučovanou látku

Film : pomocí filmu a pořadů si pedagogové usnadňují práci s výkladem a díky nim se mohou zaměřit na konkrétní nejasné části výuky

Internet : je velkým zdrojem informací a dat které usnadňují práci žákům studentům

Vybavením, které umožňuje přístup k těmto informacím, se také zlepšuje prostředí ve kterém výuka probíhá. Díky tomuto vybavení jsou žáci a studenti seznamováni s technikou která se v dnešním světě velice rozšiřuje pro usnadnění práce a je velkým zdrojem informací.

Intencionální výchova - se uskutečňuje četnými pořady, které jsou věnovány dalšímu vzdělávání, ať již filozofickému, politickému a vědeckému, nebo technickému a uměleckému.

Funkcionální výchova - se uskutečňuje samým výběrem obsahu, přístupem k jevům a problémům i formou jejich podání a hodnocení a ovlivňují u jedince především oblast postojů světonázorových, politických, mravních a estetických.

4. Práce, hra, sport

Práce – se stává stále významnějším výchovným činitelem

Dělení - práce fyzická
- práce duševní

Práce může výchovně působit jak hodnotou pracovního produktu, tak hodnotou pracovního prostředí i samým pracovním procesem, který učí organizovanosti, soustavnosti, důslednosti, houževnatosti i jiných charakterovým vlastnostem. Výchovné působení práce je tedy podmíněno jak tím, co v pracovním procesu vzniká, tak samotným pracovním prostředím a stupněm organizovanosti. Z toho vyplývá, že výchovný účín práce je tím vyšší, čím společensky významnější a po všech stránkách kvalitnější výsledek přináší.

Hra - jako výchovný prostředek má rozhodující význam v předškolním věku, kde tvoří základní formu dětské činnosti. Moderní pedagogika se pokouší využít formy hry při výchově i v netradičních oblastech (např. tzv. ekonomické hry). Využití her jako výchovného prostředku v každém věku tak obohacuje soubor těchto prostředků a vnáší do výchovné práce pestrost a barvitost.

Sport – je neodmyslitelnou součástí souboru výchovných prostředků. Jde o prostředek tradiční, se kterým se v nějaké podobě setkáváme k každé kultuře.

Antický svět – olympijské hry

Středověk – rytířské hry

Novověk – národní hnutí zabývající se sportem a tělovýchovou (Sokol, tělovýchovné jednoty atd.)

Dnes – spousta organizací se věnuje sportovními aktivitami (fotbalová, hokejová družstva atd.)

Sport a tělesná výchova byly tradičně pojímány jako prostředky napomáhající zdraví, fyzické zdatnosti a obratnosti.

Moderní doba vnesla do této oblasti určité problémy spjaté s profesionalizací a ekonomickou lukrativností některých sportovních odvětví, s dopingem a s morálním selháním jednotlivců.

Umění – nemůžeme opomenout v přehledu základních výchovných prostředcích. Umělecká díla a tvůrčí umělecké činnosti obohacují poznání, a to zvláště v oblasti společenské, spolupůsobení při

tvorbě světonázorových, politických a mravních postojů jedince ke skutečnosti, podstatně ovlivňují jeho estetickou citlivost a rozvíjejí jeho tvořivost. Moderní pedagogika proto zapojuje umění stále více do souborů svých prostředků.

5. Kolektiv

Jedním z významných a ne vždy doceňovaných výchovných prostředků.

Kolektiv - organizovaná skupina jednotlivců, která má jasný cíl své činnosti i vnitřní dělbu úkolů a funkcí.

Výchovné působení kolektivu je dáno především jeho veřejným míněním, které usměrňuje názory i chování jednotlivých členů. Toto veřejné mínění neponechává pedagog náhodě. Snaží se je poznat a pochopit a současně orientovat ve směru výchovných cílů a záměrů.

Působení pedagoga - **přímo** (vysvětlováním, zhodnocením i doceněním určitých názorů, postojů i forem chování
- **nepřímo** (prostřednictvím jedinců, které získal pro své záměry a kteří ovlivňují smýšlení a chování kolektivu)